

het onder haar lichaam door in de hoogte stuiven. Daarbij ging ze telkens wat verder in het nest tot men eindelijk niets anders zag dan het zand, dat met kracht uit de opening vloog. Terwijl ik aandachtig toekeek, bemerkte ik een paar decimeter verder beweging op het zand. Daar was een zandloopkever (*Cicindela hybrida*) bezig zijn maaltijd te doen met eene groote zweefvlieg (*Eristalis tenax*). De kop, welken hij er afgebeten had; werd eerst verorberd, d.w.z. alleen het binnenste deel ervan. Nu en dan hief mijnheer zijn kop wat op en bewoog zijn kaken en tasters alsof hij de brokken uit zijne kiezen haalde. Toen de kop van zijn slachtoffer afgekloven was, viel hij op de restaan en sloeg zijne lange, scherpe kaken in het borststuk van *Eristalis*. Heel voorzichtig stak ik mijne hand naar de zweefvlieg uit en vatte haar bij een achterpoot. Daaraan trok ik het dier weg, en de roofkever, dien men anders bijna tot op geen meter afstands kan naderen zonder dat hij wegvliegt, was zoo verdiept in zijn moorddadig werk, dat hij mijne hand niet zag, en zijne prooi achterna liep. Plotseling scheen hij echter iets te bemerken, wat niet in den haak was, want hij richtte zich op en vloog weg, om zich op korten afstand weer neer te zetten.

Intusschen was *Bembex* weer uit zijn hol te voorschijn gekomen en vloog een paar maal om den etenden kever heen. Waarschijnlijk had hij in de zweefvlieg zijne prooi herkend: hij vangt *Eristalis*-soorten en andere groote vliegen als voedsel voor zijne jongen. Nog een keer ging hij voor zijn nest zitten om een oogenblik later weg te vliegen. Ik wachtte nog een minuut of tien, maar de kever bleef onbeweeglijk. Toen legde ik een steen als herkenningsteeken neer en ging een beetje naar de groote groene sabelsprinkhanen kijken, die vroolijk zaten te zingen.

Na eenigen tijd teruggekomen, zag ik een zandloopkever opvliegen dicht bij de plaats, waar de zweefvlieg lag. Het borststuk en achterlijf van de laatste waren geheel leeggegeten. Waarschijnlijk had dus de kever, nadat ik heen-gegaan was, zijne prooi weer opgezocht en er zich verder aan te goed gedaan.

Het werd nu tijd voor mij om naar huis terug te keeren. Op eene dicht begroeide helling vond ik nog een aardige plant in bloei, de vijfdeelige malva (*Malva Alcea*). Sommige bloemen hadden eene middellijn van ruim 6½ cM. Ik nam er een takje van mede om het thuis te teekenen. Daarna zette ik er een flinken pas in met het vaste voornemen, spoedig nog eens naar het amusante plekje terug te keeren.

W. V. BEEK.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Amsterdamsche Entomologische Club.

Op Zaterdag 19 November 1904 hield de „A. E. C” hare 25e bijeenkomst, onder voorzitterschap van Dr. J. Th. Oudemans, des avonds te 8 uur, in „Zeemanshoop”. Aanwezig 13 leden; geïntroduceerd de beide heeren Jeswiet uit Haarlem. De heer de Meijere is met kennisgeving afwezig.

De heer Zeijlstra vertoont vooreerst exemplaren van den boschkrekkel, *Nemobius sylvestris* F., omtrent welks verspreidingsgebied in ons land nog weinig is bekend gemaakt, doch die in bosschen op zandgrond algemeen schijnt te zijn. Deze voorwerpen zijn van 't Spaanderswoud onder 's-Graveland. Verder laat hij een Duitsch exemplaar van Rösels „Insectenbelustigingen” rondgaan, waarvan hier de Nederlandsche vertaling veel meer bekend is. Dan gallen van *Hormomyia poae* Bosc. van Geulem en van Laag Keppel. Eindelijk doet dezelfde spreker nog eenige biologische mededeelingen over het genus *Chermes*.

De heer Klaassen vermeldt de vangst van *Colias edusa* F. in den IJ-polder.

De heer van Beek deelt mede, dat hij te Bussum tegen stammen tot tweemaal toe een dood en verdroogd vrouwelijk exemplaar van *Sirex juvenicus* L. vond, met de legboor geheel in het hout gedrongen. 't Blijft de vraag, of deze dieren als 't ware doorgaan met leggen, totdat de dood ze verrast, dan wel, of ze somwijlen niet in staat zijn, de legboor uit het hout te trekken. Vervolgens toont hij snuitkeversoorten, in het water aangetroffen, waaronder Dr. Mac Gillavry den zeldzamen *Dicranthus elegans* F. opmerkt, een voorwerp van *Polyphylla fullo* L. en eenige van *Hybernia defoliaria* Cl., beide binnen Amsterdam gevonden, en eindelijk poppen van Chalcididen.

De heer Bouman vertoont voorwerpen van *Colias edusa* F. van Ingen bij Tiel en van dezelfde soort, alsmede van *Arctia villica* L. en *Syntomis phegea* L., van Bergen op Zoom. Dan eene rups van *Biston hirtaria* Cl., op 11 September jl. te Amsterdam aangetroffen, wat bijzonder laat in het jaar is. Eindelijk een voorwerp van *Mamestra serena* F. van Duivendrecht en een van *Aporophyla tubulenta* Bkh. van Bussum. Ten slotte vermeldt dezelfde spreker nog, dat *Argynnis euphrosyne* L. nog op 20 Juli op den Slangenburg bij Doetinchem vloog.

De heer Polak toonde wilgentakken, waarvan de bast door rupsen van *Lasiocampa quercus* L. (in gevangenschap) bij gebrek aan bladeren, over groote afstanden was weggevreten. Dan doet hij mededeeling van zijne ondervindingen, opgedaan bij het kweeken uit het ei der rupsen van *Agrotis prasina* F.; een deel der rupsen was al in Augustus volwassen en leverde den vlinder in September; een ander deel verpopte in 't laatst van October en de rest was in 't late najaar pas voor drie vierden volwassen. Van deze soort gaan ook geprepareerde rupsen te bezichtiging rond, alsmede een exemplaar van een vlinder, geheel omkleed door een daarop levenden schimmel. Ook wordt een exemplaar van *Agrotis lidia* Cr. vertoond, in Juli 1904 te Schoonoord in Drenthe gevangen, en *Argynnis pales* Schiff. var. *arsilache* Esp. en *Lycena optilete* Kn. van de Punt (Drenthe). Verder vermeldt spreker nog, dat hij bij het zoeken naar rupsen van *Pyrameis atalanta* L., op dezelfde wijze ingesponnen tusschen brandnetelbladeren, de rupsen aantrof van *Agrotis putris* L. Dan, dat hij, zonder enig kunstmiddel, eene volledige tweede generatie kweekte van *Ourapteryx sambucaria* L., die weder eieren legde, waarvan nu de jonge rupsen slechts weinig kleiner zijn dan men ze nu in de natuur aantreft. Ten slotte vermeldt hij eenige zeer gunstige uitkomsten met het „Anflugapparat” verkregen.

De heer Mac Gillavry stelt eenige Lepidoptera en Diptera ter bezichtiging en een drietal kevers van de familie der *Scaphidiidae*, te weten: *Scaphium immaculatum* Oliv., *Scaphidium quadrimaculatum* Oliv. en *Scaphisoma agaricinum* L., daarmede alle drie onze inlandsche genera en drie der vijf inlandsche species ter tafel brengend.

De heer Oudemans geeft rond een aantal sterk afwijkende voorwerpen van eenige inlandsche dagvlinders, o.a. van *Vanessa urticae* L., *Argynnis lathonia* L., *niobe* L. en *paphia* L., *Satyrus semele* L., *Epinephele jurtina* L., *Coenonympha pamphilus* L., *Chrysophanus phlaeas* L., *Lycena astrarche* Bgstr. en *icarus* Rott.

Egels, serum tegen de werking van Addergiften en Dahlia's.

Hoewel vaak bestreden, bleef het beweren, dat egels geen hinder ondervinden van een adderbeet, zich hardnekkig handhaven.

Deze interessante vraag is thans afdoende tot een einde gebracht door de wetenschappelijke proeven, genomen door de Fransche natuuronderzoekers Phisalix en Bertrand, die het volgende hebben gevonden:

Het bloed van den egel bevat inderdaad een tegengif, dat de werking van het addergif tegengaat. Deze zelfde stof is ook aanwezig in het bloed der adders zelf, zoowel als in dat van ringslangen, zoodat deze dieren ook ongevoelig zijn voor adderbeet.

Vlak naast de giftklieren van den adder bevinden zich de bovenlipklieren (*glandulae labiales superiores*), welke het tegengif afscheiden. Men heeft andere dieren ingeënt met dit tegengif, en dan bleek, dat zij daardoor immuun waren geworden tegen slangenbeet. Bij Guineesche biggetjes bevond Phisalix dat het tegengif zijne werkzame kracht drie weken na het inenten nog had behouden.

Ditzelfde effect werd ook verkregen, door inenting met

addergift, wanneer slechts eene regelmatig stijgende hoeveelheid werd gebezigd.

Tot zoover zijn de proeven in hooge mate interessant; maar van meer direct praktisch belang voor den mensch is het feit, dat het serum, afkomstig uit het bloed der met addergift ingeënte dieren, een zeker geneesmiddel is tegen adderbeet.

Dit op zichzelf zou reeds een belangrijk resultaat mogen heeten, daar hiermee een middel gegeven is, de lang niet ongevaarlijke, en zooals uit de Adder-rubriek gebleken is, soms doodelijke adderbeet te bestrijden.

Dit zal evenwel nog gemakkelijker worden, doordien ook nog andere stoffen dezelfde uitwerking hebben. Als zoodanig worden genoemd: Cholerestine en Tyrosine. Deze laatste stof kan betrekkelijk gemakkelijk worden verkregen uit Dahlia-knollen.

In de laatste jaren was de Dahlia, dank zij eene hoog opgevoerde kweekkunst, reeds eene belangrijke plant in de bloemisten-wereld. Ik denk daarbij o.a. ook aan de schitterende resultaten van Hornsveld in Baarn. Nu de Dahlia in eens tevens medicinale plant is geworden, heeft zij daardoor nog aan belangrijkheid gewonnen.

Amsterdam.

B. BOON.

Vogeltrek aan de Wadden.

Westpolder (Ulrum) 23/10 '04.

....Thans wat den vogeltrek betreft. Wat ik u schreef van de voorbijtrekkende *wilde zwanen* is heusch juist. R. J. Mansholt heeft ze zelf ook sinds eenigen tijd waargenomen. Eenige jaren geleden schoot hij er een omstreeks dezen tijd bij ons in het Kanaal (achter de Kweldergronden en Slaperdijk).

9 Oct. hoorde ik de eerste wilde zwanen en zag tevens een grooten trek *zwarte en grauwe ganzen*. 10 Oct. kwam er een heele trek *sneeuwgorzen* over. — 16 October hoorde ik weer *zwanen* en zag er zelfs een op den Kwelder, vrij dicht bij, zitten. — 20 Oct. zag ik eenige *ruigpootbuiserden*.

Tusschentijds heeft altijd de gewone trek van *smienten, pijlstaarten, slobbeenden* enz. plaats.... *Leeuwrikken* en *kievitten* zijn hier nog in groote troepen aanwezig.

Westpolder 30/10 '04.

....De laatste dagen wordt er hier veel gevangen in de eendenkooi. Iederen dag gaan er eenige korven weg vol *smienten*, welke meest naar Londen gaan. Zij vangen meest *smienten* en *pijlstaarten*; *wilde eenden* en *slobben* minder, *talingen* zeer weinig. — 25 Oct. heb ik (R. J. Mansholt eveneens) 's middags 4 uur gedurende meer dan een kwartier een zeer grooten trek *wilde eenden* waargenomen welke van het N. O. kwamen en in de richting van het Z.W. vlogen. Bij duizenden en duizenden vlogen ze over. De vorm van hun trek was meest haaksgewijs.

Het was werkelijk een zeer indrukwekkend gezicht. In de verte hadden wij reeds lang van die lange zwarte strepen gezien, welke, toen deze over ons heen trokken, *gewone eenden* bleken te zijn.

Met deze eendenvlucht zagen we ook eenige koppels *gewone wilde ganzen*.

Spreeuwen komen soms ook in zulke vluchten voorbij dat het in de verte lijkt of het donkere wolken zijn.

28 Oct. nam ik eenige troepen *paapjes* en *kneutjes* waar, zoo van ± 30 à 40 stuks, tevens ook zeer vele *sneeuwgorzen*. Heden zag ik een troepje van 7 à 8 zanglijsters bij elkaar.

Het is vandaag zoo koud, dat wij morgen wel kans hebben groote troepen ganzen, eenden of andere vogels waar te nemen....

P. W. v. H.

Nog eens onfeilbaar.

Dezer dagen nog eens eenige oude afleveringen van „De Levende natuur” doorbladerende, vind ik daar in Deel VII, afl. 9, blz. 232 het volgende berichtje:

Onfeilbaar.

Misschien is 't u niet bekend, dat in deze streek en alleen op 15 Augustus (Vrouwendag) bossen *Tanacetum vulgare* en *Artemisia vulgaris* worden verkocht als uitstekend middel tegen het inslaan van den bliksem.

Maastricht.

J. v. VOLLENHOVEN.

Dit bericht verdient wel eenige nadere opheldering. Dat de Reinevaar en de Alsem zoo maar zonder eenig verder proces zouden moeten dienen als „bliksemafleider”, kan ik

beslist tegenspreken. Maar evenals de Roomsche-Katholieken aan wijwater, gewijde kaarsen en andere zaken door die wijding bijzondere kracht toekennen, zoo kennen zij ook aan die planten door eene wijding, die de Kath. Kerk er over uitspreekt, bijzondere kracht toe bij onweer.

Waarom deze wijding (in het Limburgsch dialect „kroetweis” = kruidwijding) juist op 15 Augustus geschiedt? Omdat dan de R. K. het feest viert der Hemelvaart van Maria, zooals de heer van Vollenhoven met het woord „Vrouwendag” te recht zegt.

Hiermee meen ik gezegd te hebben, wat ik had tegen het berichtje van den heer van Vollenhoven. Alleen kan ik er nog bijvoegen, dat niet alleen alsem en reinevaar voor het bovengenoemde doel gebruikt worden, maar evengoed andere planten en dat de gewijden kruiden bij een onweer verbrand worden.

Met de meeste hoogachting voor u en uwe medewerkers, die door uw blad zoo veel nut stichten, teeken ik

M.

B. S.

Naamlijst Nederlandsche Vlinders.

Als antwoord op daaromtrent gedane vragen, diene de mededeeling, dat eene *volledige Naamlijst van Nederlandsche Macrolepidoptera*, 33 bladzijden groot, 4° boekformaat gedrukt en voor allerlei doeleinden geschikt (catalogus, dagboek, ruillijst enz.), verkrijgbaar is bij Dr. J. Th. Oudemans, Paulus Potterstraat 12 Amsterdam en bij den heer J. A. Snijder, Halstersche straatweg, Bergen op Zoom. Prijs: f 0.40, fr. p. p. f 0.45; zes exemplaren f 2, fr. p. p. f 2.15.

Ontvangen boeken.

Heukels Schoolflora 10de druk. Wij kunnen volstaan met de vermelding van dit algemeen bekende veel gebruikte boek. De schrijver heeft natuurlijk weer alle vermeerderingen en verbeteringen aangebracht die in een werk als dit steeds noodig zijn.

Staatsboschbeheer. Insecten schadelijk voor naalddhout. Een zeer mooi uitgevoerde plaat waarop vergroot zijn afgebeeld: Dnnscheerder. Groote en kleine dennen-snuittor, nonvliender en drie soorten retina's.

In alle scholen en streken met dennenboschbouw behoort deze plaat aan den wand te hangen. Aan te vragen bij den Heer Inspecteur van de Staatsbosschen te Utrecht.

In 't drukke Bosch, door Carl Ewald vertaling van Mevr. D. Logeman—van der Willigen, Utrecht, H. Honig.

Dit boek met sprookjes van menschen en dieren maakte in 't eerst een eenigszins zonderlingen indruk; maar al spoedig worden de bedoelingen van den schrijver duidelijk. Voor kinderen is het blijkbaar niet geschreven; toch zit er geen kwaad in; al zullen de meeste kinderen den humor en de strekking niet begrijpen, er worden veel aardige dingen van mooie planten en dieren in verteld, dat het boek het lezen wel waard is.

Op excursie met den botaniseer-trommel, door Dr. A. J. M. Garjeanne. Practische tiencents bibliotheek Holkema & Warendorf.

Een best boekje voor beginnende plantenliefhebbers. Hier is in werkelijkheid goede raad gegeven en niet duur.

De tuin van den liefhebber, door Ericus. Bibliotheek Holkema & Warendorf.

Ook in dit boekje is veel te vinden dat een tuintjesbezitter noodig heeft en best gebruiken kan. Beknopt, duidelijk en door bevoegde hand geschreven, voor één dubbeltje.

H.

Zwarte Eekhoorns.

In Afl. VIII van „De Levende Natuur”, Afdeling Leiden der Nat. Hist. Ver., lees ik, dat men een bruine eekhoorn met zwarten staart gezien heeft en verder wordt gezegd, dat in de berglanden van Europa zwarte eekhoorns voorkomen.

Ik vindt het daarom de moeite waard u mede te deelen, dat ik nabij Hoenderloo op den grintweg van Apeldoorn naar Ede een zwarte eekhoorn gezien heb. Het dier was weinig schuw en liep eerst wel 1/4 minuut vlak naast den weg voort, zoodat ik het van mijn fiets goed kon waarnemen en het gedurende dien tijd op een paar meter afstand van mij kon houden. Toen verdween het in het bosch. Hij was wat kleiner dan een volwassen bruine eekhoorn.

J. A. KERKHOVEN.

